

Güncellenme tarihi,

Şubat 2026

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Göç

Sıkça Sorulan Sorular¹

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) göçmenlerin haklarını korur mu?

AİHS, bir Avrupa Konseyi üye devletinin yetki alanı içindeki herkesin hak ve özgürlüklerini, o ülkenin vatandaşı olup olmadıklarına bakılmaksızın korur.

Sözleşme sığınma hakkını içermez ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sığınma başvurularını incelemeyi. Fakat, Sözleşme'nin bazı maddeleri göç konusuyla ilgilidir.

Örneğin 3. Madde, devletlerin bir kişiyi, işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyle karşılaşma yönünde gerçek bir riskin bulunduğu başka bir ülkeye gönderemeyeceği anlamına gelir.

Özel ve aile hayatına saygı hakkını kapsayan Sözleşme'nin 8. Maddesi, yakın aile üyelerinin ancak bunu gerektirecek önemli nedenlerin bulunması halinde birbirlerinden ayrılabilirliği anlamına gelir.

Bununla birlikte, Sözleşme ile korunan bazı haklar göç bağlamında uygulanmaz.

Örneğin, AİHS'nin 5. Maddesi özgürlük ve güvenlik hakkını güvence altına almasına rağmen, devletler göç kontrolü amacıyla yabancı uyrukluları alıkoyabilirler.

Ayrıca, 6. Madde (adil yargılanma hakkı), yabancı uyrukluların ülkeye girişi, ikameti veya ülkeden çıkarılmasına ilişkin uyuşmazlıklarda ya da sığınma hakkı tanınması veya sınır dışı işlemlerinde uygulanmaz.

¹ Bu açıklayıcı metin, AİHM Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanan kapsamlı ve yetkili içtihat Rehberlerinden ([Göç Rehberi](#), [Bireysel Başvurular ve Kabul Edilebilirlik Kriterleri Rehberi](#), [5. Madde Rehberi - Özgürlük ve güvenlik hakkı](#), [6. Madde Rehberi \(Medeni Hukuk yönü\) - Adil yargılanma hakkı](#), [6. Madde Rehberi \(Ceza Hukuku Yönü\) - Adil yargılanma hakkı](#), [8. Madde Rehberi - Özel ve aile hayatına saygı hakkı](#)) ve yakın zamanda yayımlanan “Göçe Odaklanış” ([Focus on Immigration](#)) temalı bilgi notundan yararlanmaktadır ve Avrupa Konseyi'ni veya AİHM'i bağlamaz.

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ne sıklıkla göçmenler lehine karar verir?

Mahkeme, son on yılda 430.000'den fazla başvuruyu işleme almıştır. Bu başvuruların %2'sinden azı (7.387) göç konusuyla ilgilidir.

Göçle ilgili 7.387 başvurunun %92'sinden fazlası (6.861) Mahkeme tarafından reddedilmiştir. Göçle ilgili yalnızca yaklaşık 450 başvuru - yani toplam başvuruların yaklaşık binde biri - Mahkemenin bir insan hakları ihlali tespit etmesiyle sonuçlanmıştır.

1 Ocak 2026 tarihinde Mahkeme nezdinde bekleyen 53.194 başvurunun sadece 870'i (yaklaşık %1,5) göçmenlikle ilgilidir.

3. AİHS, devletlerin sınırlarını kontrol etmesini engeller mi?

Mahkeme tarafından altı çizilen yol gösterici ilkelerden biri, devletlerin, uluslararası hukuk doğrultusunda, yabancı uyrukluların ülkelerine girişini kontrol etme hakkına sahip olduğudur.

Mahkeme, AİHS'nin genel olarak ulusal koşullara göre uygulanması gerektiğini ve bu koşulları değerlendirmek ve karar vermek için en uygun mercinin ulusal makamlar olduğunu vurgulamaktadır.

“Takdir marjı” olarak bilinen bu ilke, Mahkeme tarafından içtihatlarında geliştirilmiş ve ardından 2012 yılında Birleşik Krallık'ın Brighton şehrinde düzenlenen bir konferansın ardından Avrupa Konseyi hükümetleri tarafından AİHS metnine eklenmiştir.

Bu durum, ilgili makamların - mahkemeler dahil - sürece konu olan farklı unsurları veya menfaatleri dikkate almış ve gerekçeleri açıkça ortaya konmuş kararlar almış oldukları sürece, Mahkemenin ulusal karar alma süreçlerini inceleyeceği ve genel olarak bu süreçleri destekleyeceği anlamına gelmektedir.

Örneğin Mahkeme yakın zamanda, İspanya'da bir çocuk sahibi olan ancak kendisini geçindirebileceğini kanıtlayamayan Bolivyalı bir erkeğe oturma izni verilmemesi yönündeki İspanyol makamlarının kararını desteklemiştir.

4. AİHS'den ayrılmak, devletlerin mülteciler ve sığınmacılarla ilgili uluslararası hukuki yükümlülüklerinin artık kalmadığı anlamına mı gelir?

Hayır. Tüm Avrupa Konseyi üye devletleri, bu alanda BM Mülteci Sözleşmesi, BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ve BM İşkenceye Karşı Sözleşme de dahil olmak üzere diğer uluslararası hukuki anlaşmalarla da bağlıdır.

5. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, yerel halkın aleyhine, göçmenlerin haklarını öncelikli olarak ele aldığı doğru mu?

Hayır. Mahkeme, devletlerin terör dahil olmak üzere suçla mücadelede karşılaştıkları zorlukları sürekli olarak tanımış ve devletlerin ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğunu düşündükleri yabancı uyrukluları sınır dışı etmelerine izin verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Mahkeme ayrıca, ilgili devlet tarafından farklı menfaatler uygun şekilde değerlendirildiği sürece, ciddi suçluları, ev sahibi ülkerine, menşe ülkelerinden daha güçlü bağları olsa bile, ev sahibi ülkelerinden sınır dışı etme kararlarını da desteklemiştir.

Yakın tarihli bir başka davada Mahkeme, ciddi uyuşturucu suçlarından hüküm giyen ve 34 yılı aşkın süredir yasal olarak orada yaşamasına rağmen Danimarka'dan sınır dışı edilmesine karar verilen bir kişiyle ilgili olarak AİHS'nin ihlal edilmediğini tespit etmiştir.

Mahkeme, kişinin özel ve aile hayatı üzerindeki etkisine rağmen, Danimarka makamlarının sınır dışı işlemi için ilgili ve yeterli gerekçeler sunduğu kanaatine varmıştır.

6. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, göçmenlerin sınır dışı edilmesini sıkça durdurur mu?

Mahkeme, 39. Kural uyarınca ve istisnai durumlarda, başvuruları Mahkeme önünde incelenmekte iken, insan haklarına yönelik olası ciddi ve geri dönülemez ihlalleri önlemek amacıyla, bir devletin bir veya daha fazla kişiyi sınır dışı etmemesi gerektiğini belirten “geçici tedbirler” kararı verebilir. Ancak, bu tür geçici tedbir taleplerinin büyük çoğunluğu Mahkeme tarafından reddedilmektedir (aşağıdaki verilere bakınız).

2023-2025 Yıllarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tarafından Alınan 39. Kural Talepleri

Devlet	Kapsam Dışı	Reddedilen	Kabul Edilen	Alınan Toplam	Reddedilen (Kapsam Dışı + Ret)	Ret Oranı%
Arnavutluk	29	6		35	35	%100
Andora	2			2	2	%100
Ermenistan	43	20	4	67	63	%94
Avusturya	78	28	4	110	106	%96
Azerbaycan	21	34	7	62	55	%89
Belçika	60	41	1546	1647	101	%6
Bosna Hersek	12	3	3	18	15	%83
Bulgaristan	23	23	10	56	46	%82
Hırvatistan	37	9	1	47	46	%98
Kıbrıs	25	8	2	35	33	%94
Çekya	36	8	1	45	44	%98
Danimarka	18	7		25	25	%100
Estonya	8	6		14	14	%100
Finlandiya	53	21	1	75	74	%99
Fransa	397	186	49	632	583	%92
Gürcistan	61	28	6	95	89	%94
Almanya	404	37		441	441	%100
Yunanistan	74	27	163	264	101	%38
Macaristan	38	8	2	48	46	%96
İzlanda	8	4	1	13	12	%92
İrlanda	35	3		38	38	%100
İtalya	176	61	14	251	237	%94
Letonya	25	9	2	36	34	%94
Lihtenştayn	5	1		6	6	%100
Litvanya	33	31	8	72	64	%89
Lüksemburg	8	3		11	11	%100
Malta	4	4	3	11	8	%73
Moldova Cumhuriyeti	70	3		80	80	%100
Monako	1	1		2	2	%100
Karadağ	14	3		17	17	%100
Hollanda	62	22	2	86	84	%98
Kuzey Makedonya	5	1		6	6	%100
Norveç	33	10		43	43	%100
Polonya	143	97	122	362	240	%66
Portekiz	42	7		49	49	%100
Romanya	37	8		45	45	%100
Rusya	27	11	12	50	38	%76
San Marino				0		
Sırbistan	35	20	5	60	55	%92
Slovakya	21		1	22	21	%95
Slovenya	16	6	1	23	22	%96
İspanya	166	29	195	195	100%	%100
İsveç	186	103	17	306	289	%94
İsviçre	213	81	7	301	294	%98
Türkiye	545	77	11	633	622	%98
Ukrayna	121	60	5	186	181	%97
Birleşik Krallık	300	45	1	346	345	%98
Toplam	3757	1200	2011	6968	4957	%71

Kaynak: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/stats_art_39_02_eng